

Setukaisten ystävät ry:n jäsenkirje helmikuu 2024

Setukaisten ystävät ry:n vuosikokous 2. maaliskuuta klo 17.15

Setukaisten ystävät ry:n vuoden 2024 vuosikokous pidetään lauantaina 2.3. klo 17.15 alkaen Helsingin keskustakirjasto Oodissa ryhmätilassa 4.

Kokouksen jälkeen klo 18.00 kaikille avoin tilaisuus: Setomaan kuningaskunnan ylin käskynhaltija **Evelin Leima** kertoo Setomaasta, setoista, työstään ja musioi (etänä).

Oodiin ovat kaikki tervetulleita. Jos kuitenkin haluat osallistua vuosikokoukseen tai Evelin Leiman esitykseen etänä, niin lähetä viesti Eija Kallialalle, eija.kalliala@gmail.com. Saat häneltä etäosallistumislinkin.

Sääntömuutosehdotus

Vuosikokouksessa on esitystilalla myös seuraava yhdistyksen nimeä ja sääntöjä koskeva yhdistyksen hallituksen esitys: muutetaan yhdistyksen nimi muotoon Setojen ystävät ry ja sääntöjen kaksi ensimmäistä pykälää seuraavaan muotoon:

1 § Yhdistyksen nimi ja kotipaikka

Yhdistyksen nimi on **Setojen** ystävät ry ja sen kotipaikka on Helsinki.

2 § Tarkoitus ja toiminnan laatu

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää **setojen** kulttuurin ja historian, **setojen** oman kielimuodon ja **Setomaan** tuntemusta Suomessa sekä suomalaisten ja **setojen** välistä kulttuuriyhteistyötä.

Yhdistys kertoo **Setomaasta**, **setoista** ja **seto** kulttuurista sekä tiedottaa toiminnastaan verkkosivustolla, sosiaalisen median palveluissa ja jäsenkirjeissä. Lisäksi yhdistys järjestää luentotilaisuuksia, seminaareja, jäsenmatkoja, kielikursseja, konsertteja, näyttelyjä ja muita kulttuuritilaisuuksia.

Toimintansa tukemiseksi yhdistys voi järjestää maksullisia jäsen- ja yleisötilaisuuksia, arpajaisia ja myyjäisiä. Yhdistys voi ottaa vastaan avustuksia, lahjoituksia ja testamentteja. Yhdistys voi harjoittaa myös alaan liittyvää julkaisu- ja toimintaa.

Evelin Leima kotopihallaan Setomaalla kädessään ylimmän käsnyhaltijan tunnus, kiior-sauva. Foto Reigo Teervalt.

Ülembsootska Evelin Leima: Tervetuloa Setomaalle

Ystävyyseurалlemme antoi haastattelun nykyinen Setomaan kuningaskunnan ylin käsrynhaltija eli ülembsootska Leima Evelin (Setoksi sukunimi kirjoitetaan ensin). Hänet valittiin tehtävään viime elokuun Setomaan kuningaskunnan päivänä Rõsnassa.

Toiminta aktiivisen Virossa asuvan alkuperäiskansan edustajana on monipuolista ja vaativaa.

Kerro omasta taustastasi suomalaisille setojen ystäville

”Olen syntynyt 10.10.1992. Setomaa on syntymäpaikkani ja kotini. Kävin koulua ja musiikkikoulua Värskassa, opiskelin Tarton yliopistossa viestintää ja kulttuuritieteitä. Tällä hetkellä työskentelen projektipäällikkönä SA Setu Kultuuri Fondissa (säätio) ja vapaaehtoisena kunniatehtävänäni on Setomaa ülembsootska.

Olen vetänyt Viron perinnesiikin keskuksen järjestämiä karmoška-kursseja (karmoška on pieni kaksirivinen haitari) Tallinnassa, Tartossa ja Viljandissa. Olen myös työskennellyt Vikerraadiossa setonkielisenä uutistoimittajana ja Viron Folkloorineuvostossa vähemmistökansojen työryhmän johtajana. Olen myös opettanut karmoškaa Viljandin musiikkikoulussa, Helivõlun musiikkikoulussa, Kulttuuriklubi Setoluu'ssa, erilaisilla musiikkileireillä ja yksilötunteina. Perinnesiikkia olen opiskellut virallisesti vuoden Viljandin kulttuuriakatemiassa.

Olen soittanut yhtyeissä Trallikud ja Kiiora, laulanut leelokuoroissa sekä johtanut setokulttuuriin liittyviä iltoja yhteistyössä Jane Vabarnan kanssa.

Muiden harrastusten kanssa on niin, että mikäli haluat tehdä jotain elämässäsi, löydät aikaa kaikelle. Vapaa-ajallani harrastan myös maastopyöräilyä ja kirjallisuudesta olen myös erittäin kiinnostunut. Pidän myös tanssimisesta. Puolet on perinteisiä tansseja, mutta toinen puoli on myös jiven oppimista. Olen myös kiinnostunut italialaisesta kulttuurista. Ja oi, kuinka hyvä onkaan ajatella Setomaata, jos voit kuvitella ja tietää miltä kotisi näyttää lentokoneesta tai muista maista katsottuna. Kotona on myös hyvä katsella kaukaisuuteen, tehdä ruokaa tai kävellä metsässä.”

Mitä ülembsootskan tehtäviin kuuluu?

”Setomaan ülembsootska on välittäjä, sanansaattaja, mutta käytännössä kuitenkin kansan edustaja, auktoriteetti ja mielipidejohtaja. Ülembsootskan symboli on kiiora - puinen valtikka.

Minulle setojen yhtenäisyyden tunne ja Setomaan todellinen toiminta ja kestävä kehitys ovat tärkeitä - olipa kyse sitten yhteistoiminnasta koululaisten kanssa, tarvittavasta kommunikaatiosta valtion virkamiesten kanssa tai hankkeiden kirjoittamisesta; kunnan toiminta, kyläyhteisötapahtuma, rakennushanke, uusi leelo-kirja tai kiertomatka alueella; setojen tapaamisten järjestäminen eri puolilla Viroa tai paikallisidentiteetin opettaminen päiväkotiryhmässä. Nämä kaikki ovat tärkeitä tehtäviä ja toimintoja.

Seuraavaa Setomaan kuningaskunnan päivää vietetään 3.8.2024 Obinitsassa. Näin Kroonikogo ja Setomaan kunta ovat päättäneet. Näin Kuningaskunta on jälleen palaamassa syntymäpaikkaansa. Ensimmäinen Setomaan kuningaskunnan päivä oli 20. elokuuta 1994 Obinitsan koulun pihalla.”

Missä setot asuvat ja miten kulttuurianne edistetään?

”Setomaan kunnassa oli väestörekisterin mukaan 1.1.2023 3 202 asukasta. Monet setot asuvat Setomaan ulkopuolella - Tartossa, Tallinnassa ja muissa Viron kaupungeissa. Viimeisimmän väestönlaskennan mukaan 26 500 ihmistä määritteli itsensä seton kielen puhujaksi.

Setomaan liiton ja Setokulttuurisäätiön tavoitteena on säilyttää, edistää ja esitellä setokulttuuria, nostaa kulttuuriperinnön arvostamista; Setomaan sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen tukeminen ja sosiaalisen hyvinvoinnin parantaminen; Setomaan elinympäristön arvostaminen, oppimis- ja liiketoimintamahdollisuuksien kehittäminen; Setomaan asukkaiden yhteisten etujen edustaminen ja suojeleminen kaikilla elämäntasolla sekä yhteistyön kehittäminen näillä aloilla.

Tämänhetkiset tärkeimmät hankkeet liittyvät luomuruokaan, Viro-Latvia-hankkeisiin, julkaisutoimintaan ja kestäväan kehitykseen.

Kysymys siitä, onko setokulttuurille riittävästi varoja, on jatkuvasti avoinna oleva kysymys. Uskon ja haluan uskoa, että setot selviävät aina. Mutta on myönnettävä, että Setomaan kehitysohjelma ja kulttuuriohjelma ovat erittäin tarpeellisia ja tärkeitä kulttuurin jatkumiseksi ja sen edelleen kestämiselle. Tavoitteenahan on säilyttää kulttuurinen ja kielellinen omaleimaisuus, elämäntapa, tavat, käytännöt ja sukupolvelta toiselle siirtyneet taidot.

Kuluva vuosi 2024 on Virossa myös Kulttuuririkko vuosi (Kulttuurisen monimuotoisuuden vuosi). Olemme osa Tarton kanssa myös osa vuoden 2024 kulttuuripääkaupunkia. Sen puitteissa Setomaa isännöi myös useita tapahtumia. Olipa kyseessä III Seto Tandsopido tai Seto Kostipäivä aastaring (III Seto tanssijuhla ja kahvilapäivät). Tervetuloa!”

Useat virolaisen perinteisen musiikkikulttuurin hahmoista ovat setoja. Voimmeko odottaa tulevia sukupolvia?

”Aina pitää odottaa seuraavaa sukupolvea ja opettaa heille perusarvot. Setokulttuuri ei häviä mihinkään!

Kiitos, Suomi, että olet ystävällisiä lämminsydämisä naapureita ja että niin monet teistä ovat Setomaalla käyneet. Pitäkää mielessä, että olette aina tervetulleita!”

Haastattelu ja tekstin suomennos: Mikko Savikko

Tapion tarkkuudella: Suuri Setomaan matka 1.–7.8.2024

Viikon matkan pääteemat: Setomaan museot, kirkot, tsasounat, muistomerkit ja luonnonnähtävyydet sekä setojen perinnekulttuuri, kansankalenteri ja ortodoksinen usko ynnä perinneruoat, korut, käsityöt ja kansallispuvut, musiikki, laulut ja tanssit. Tutustumme myös alueella suosittuun mustaherukan viljelyyn ja jalostukseen mehuiksi ja virvoitusjuomiksi. Matkan aikana tapaamme mm. kirjailija Kauksi Üllen, koruseppä Evar Riitsaaren, Seton instituutin johtajan Ahto Raudojan, ent. parlamentaarikon ja juusto- ja pelmeenimestari Inara Luigas, nykyisen ylimmän käskynhaltijan Evelin Leiman ja useita muita tunnettuja setovaikuttajia. Matkan kohokohta on 31. Setomaan kuningaskunnan päivä monipuolisine ohjelmineen.

torstai 1.8. matkapäivä

8.00 kokoontuminen Länsiterminaalissa, laivamatka Tallinnaan
11.45 bussimatka Värskaan
15.45 majoittuminen Värskan Veekeskus -hotelliin
16.45 Värskan kirkko ja hautausmaa
18–19 päivällinen, Lahe Resto
19–20 iltakävely, Värskanlahti, uimaranta ja Väike-Rõsnan tsasouna

perjantai 2.8. Värskan päivä

8.00 aamiainen, Lahe Resto
9.00 Värskan turismi-info, Petserin eli Värskan Viron Vapaussodan muistomerkki, Värskan satama, rantapromenadi, Pyhä lähde, Reegi Maja -museo, Värskan Vesi ja Verhuulitsa laudsipettäi
12.00 Värskan ulkomuseo
13.15 lounas, Värskan ulkomuseon ravintola Tsäimaja
15.45 Paul Haavaoks – setojen suuri lyyriikko ja leelopäivien isä
16 Värskan vanha hautausmaa
16.30 Podmotsan tsasouna ja hautausmaa sekä näköala Venäjälle
18.00 päivällinen, Lahe Resto

lauantai 3.8. Setomaan kuningaskunnan päivä

8.00 aamiainen, Lahe Resto
9.00 Rokinan tsasouna, Härman uusi tsasouna ja laudsipettäi sekä Lindsin pylvästsasouna
12–16 Setomaan kuningaskunnan päivän ohjelmaa:
Setomaan lipun nosto ja hymni

vieraiden tervehdykset, kilpailut, maistiaiset, laulu- ja musiikkiesitykset jne.
lounas (+päivällinen) juhlilla (omalla kustannuksella)
Setomaan kuningaskunnan ylimmän käskynhaltijan vaali
17.00 mahdollisuus lähteä Värskaan päivälliselle
17.30 kuninkaan mestareiden (eli kilpailujen parhaiden) palkitseminen
18.30 leikkimielinen Setomaan kuningaskunnan sotilasparaati
(tanssi)musiikkia
20.00 kuljetus juhlista hotelliin

sunnuntai 4.8. Obinitsan päivä

8.00 aamiainen, Lahe Resto
9.30 Obinitsa: Ateljee-galleria Hal'as Kunn, Kunstizaal, Obinitsan suomalais-ugrilainen lippuaukio, tsasouna, museo, Lauluemojen patsas sekä kirkko ja hautausmaa; kirjailija ja legenda Kauksi Ülle, koruseppä-muusikko-sootska Evar Riitsaar, kyläaktiivit Aare ja Rieka Hörn
12.30 Lounas Taarka tarõ
13.30 Uma tettü -mustaherukkatila ja virvoitushuomatehdas sekä Meldovan tsasouna
16.00 Piusan vierailukeskus eli hiekkakiviluolat ja Piusan keramiikkapaja
Treskin tsasouna
18.00 päivällinen, Lahe Resto

maanantai 5.8. Saatsen päivä

8.00 aamiainen, Lahe Resto
9.00 Saatse: Saatsen ”saapas”, museo, kaksi kirkkoa ja hautausmaa, rajapolku
12.30 lounas: Kotiravintola Maagõkõnõ, Saaboldan kylä
14.00 Vana Jürin Saippuapuoti ja Jumalamägi, Kolossovan kylä
Mustojan luonnonsuojelualue ja Matsurin tsasouna
17.30 päivällinen, Lahe Resto
19.00 auringonlaskuristeily Lämmijärvelle

tiistai 6.8. Eteläinen Setomaa

8.00 aamiainen, Lahe Resto
10.00 Luhamaan kirkko
11.00 Vana-Vastseliinan linnan rauniot
12.00 Miiksen kirkko, Jaanikivi ja Silmälähde
Meremäen mäki
14.00 lounas, Setomaa turismitalo, Kalatsovan kylä
Sergan ja Tobrovan tsasounat ja Luikjärven talon museo

17.00 Uusvadan kylä: Uusvadan tsasouna ja ohjelmallinen illanvietto Uusvadan kylätalossa: musiikkia ja ruokaa

keskiviikko 7.8. Pohjoinen Setomaa

EI aamiaista hotellissa!

9.00 lähtö tavaroiden kera Värskasta

9.20 Suurõ-Rõsna tsasouna

10.00 Mikitamäen tsasounat

10.15 brunssi Setomaan tyyliin, Inara Vanavalgõ Kohvitarõ, mahdollisuus ostaa mukaan Inaran sõir-juustoja ja muita herkkuja

11.15 Usinitsan, Rääsolanen ja Laossinan tsasounat

12.30 Lüübniisan ja Võõpsun tsasounat

13.00 matka kohti Tallinnaa jatkuu

18.30 laivamatka Helsinkiin

Matkanjohtaja ja opas Setukaisten ystävät ry:n puheenjohtaja ja Setomaan kuningaskunnan kunniakonsuli Tapio Mäkeläinen

Majoitus: Värska Sanatorium ja Värska Veekeskus

Hinta: kahden hengen huoneessa **880 €** ja yhden hengen **1050 €**

HUOM! matkalla nautitaan erilaisia setojen perinneruokia. **Erikoisruokavalioita ei voida järjestää.**

Ilmoittautumiset: www.tuglas.fi/matkavaraus

HUOM! Matkalle voivat ilmoittautua kaikki, mutta matkalle osallistuvan pitää olla Tuglas-seuran jäsen eli ne matkalle ilmoittautuneet, joka eivät ole seuran jäseniä saavat automaattisesti myös Tuglas-seuran jäsenmaksusta laskun. Halutessaan jäsenyydestä voi erota heti matkan jälkeen.

Unohtuneet jäsenmaksut

Jos Sinulla on vielä maksamatta vuoden 2023 jäsenmaksu, niin se hoituu maksamalla 15 € yhdistyksen tilille FI49 2084 1800 0364 96 ja lisäämällä viitenumero 3146

Setukaisten ystävät ry

Puheenjohtaja Tapio Mäkeläinen: tapio@tuglas.fi

Sihteeri Anna-Liisa Esala: anna-liisa.esala@luukku.com